Asia: HE 170/2020 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi arpajaisverolain 4 §:n väliaikaisesta muuttamisesta
https://www.eduskunta.fi/valtiopaivaasiakirjat/HE+170/2020

KULTA ry kiittää hallituksen esitystä

Verojaosto pyysi lausuntoamme arpajaisveron väliaikaisesta laskusta. Se on ollut pragmaattinen keino estää leikkaukset kulttuuribudjettiin seuraavalle vuodelle. Opetus- ja kulttuuriministeriön ns. kulttuuribudjettiin rahapelitoiminnan tuottojen lasku kohdisti noin 80 miljoonan euron kokoisen rahoitusongelman.

Kulttuuribudjetissa rahapelitoiminnan tuotoista suurimmat rahoitettavat kohteet ovat olleet kansallisten kulttuurilaitosten avustukset, kuntien kulttuurilaitosten valtionosuudet sekä Elokuvasäätiön kautta jaettavat kotimaisten elokuvien tuotantotuet. Veikkauksen tuottojen laskun mittakaava on niin valtava, että esimerkiksi elokuvien osalta neljänneksen lasku tuissa olisi merkinnyt sitä, että vuodessa kyettäisiin tuottamaan 20 kotimaista elokuvaa vähemmän.

Kulttuuri- ja taidealan keskusjärjestö KULTA ry kiittää hallitusta siitä, että se kykeni kompensoimaan tuottojen laskun täysimääräisesti kulttuuribudjettiin. Tästä oli toki kirjaus jo hallitusohjelmassa. On hyvä huomata, että opetus- ja kulttuuriministeriön toimialan osalta rahapelitoiminnan tuotoista rahoitettiin kuntia yhteensä 140 miljoonalla eurolla, joten tuottojen lasku uhkasi ja uhkaa nimenomaan julkista taloutta. Tämän rahoituksen tarve ei missään nimessä vähene, pikemminkin päinvastoin.

Kulttuurialalla kestää vuosia toipua koronan aiheuttamasta iskusta

Kulttuuri- ja taideala ei olisi kestänyt leikkauksia perusrahoitukseen varsinkaan tänä vuonna. Eikä se kestä sitä seuraavinakaan vuosina, sillä koronapandemia pitää alan polvillaan. Alihankintaketjujen vauriot heijastuvat toimialalle vielä viiden vuoden ajan.

Kulttuuritalous kulkee neljän jalan voimalla:

1. Liiketoiminta
2. Valtion rahoitus
3. Kuntien rahoitus
4. Säätiörahoitus

Koronan aiheuttamat liiketoiminnan tappiot ovat raskaat. Säästöjä on toteutettu työvoimavaltaisella alalla luonnollisesti työvoimasta. Tästä syystä monet alan freelancerit ovat menettäneet työnsä ja toimeentulonsa, sekä pienyritykset toimeksiantonsa tavalla, joka ei näy lomautus- ja irtisanomistilastoissa. Uuden työn muodoissa tyypillistä on nimenomaan se, että keikka ei vain toteudu.

Kyseessä on merkittävä ekosysteemi: kulttuuriammateissa työskentelee 135 000 henkilöä, 4,9% työllisestä työvoimasta. Ekosysteemiluonne tarkoittaa sitä, että alan arvoketjuissa olennaista on kaikkien kukoistus.

Kulttuuribudjettiin on kohdistunut pikemminkin korotuspaine, joka on myös kirjattu hallitusohjelmaan. Lisääntyvä tuki paitsi työllistäisi, myös vahvistaisi kulttuurin ja taiteen valtakunnallista saatavuutta, sen saavutettavuutta eri väestöryhmille ja tarjonnan moninaisuutta.

On hyvä huomata, että kuntien taloustilanteella on kulttuurin ja taiteen toimintaedellytyksille oma vaikutuksensa. Vaikuttaa siltä, että konsulttiyritysten kunnille tarjoamissa leikkauslistoissa on oletusasetuksena ei-lakisääteisistä palveluista leikkaaminen – tämä huolimatta erinomaisesti laista kuntien kulttuuritoiminnasta.

Veikkauksen tuottojen ja kulttuuribudjetin loppusumman välillä ei ole kytköstä

KULTA ry muistuttaa, että sekä tieteen että taiteen rahoituksen osalta on aina ollut se tilanne, että rahapelitoiminnan tuotoilla valtio on paikannut vain osan rahoituksen tarpeesta. Veikkauksen tuottojen tason ja kulttuuribudjetin loppusumman välillä ei siis ole kytköstä. Todettakoon kuitenkin, että arpajaisveron taso on aiemminkin muuttunut – ratkaisuna rahapelitoiminnan tuottojen kasvuun takavuosina.

Kulttuurin ja taiteen julkinen rahoitus ei perustu Veikkauksen tuottoihin tai rahapelipolitiikkaan ensinkään, vaan kulttuurin ja taiteen yhteiskunnalliseen merkitykseen. Kulttuuri ja taide on tärkeää paitsi itsessään, osana sivistysvaltion henkistä kukoistusta, myös tuottaa mittavia aluetalousvaikutuksia ja edistää ihmisen terveyttä, hyvinvointia, oppimista ja osallisuutta. Rahapelitoiminnan tuottojen lasku ei saa johtaa heikennyksiin kansalaisille tarjolla olevan kulttuurin ja taiteen laadussa ja määrässä.

Helsingissä 2.11.2020

Rosa Meriläinen
pääsihteeri
Kulttuuri- ja taidealan keskusjärjestö KULTA ry